

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΡΟΥΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΠΤΩΝ ΓΙΑ ΓΡΙΠΗ ΠΤΗΝΩΝ
Δεκέμβριος 2005

Για ασθενείς που διερευνώνται για γρίπη των πτηνών, η έγκαιρη επιβεβαίωση με εργαστηριακές μεθόδους συμβάλλει τόσο στη σωστή θεραπευτική προσέγγιση του ασθενούς όσο και στη λήψη μέτρων πρόληψης μετάδοσης της λοίμωξης. Η εργαστηριακή διερεύνηση περιλαμβάνει τον βασικό εργαστηριακό έλεγχο, τον έλεγχο για αποκλεισμό άλλων παθογόνων στο πλαίσιο της διαφορικής διάγνωσης και τον έλεγχο για την ανίχνευση του ιού της γρίπης Α (H5).

I. Βασικός εργαστηριακός έλεγχος

Οι οδηγίες για τον βασικό εργαστηριακό έλεγχο βασίζονται στα εργαστηριακά ευρήματα από περιστατικά που χρειάστηκαν νοσηλεία σε νοσοκομείο και περιλαμβάνει:

- Ακτινογραφία θώρακος
Τυπικά ευρήματα στην ακτινογραφία θώρακα είναι διάσπαρτες ή διάμεσες διηθήσεις, και τμηματική ή λοβώδης πύκνωση.
- Γενική αίματος
Σύμφωνα με τις δημοσιευμένες μελέτες, στους νοσηλευθέντες ασθενείς, έχει παρατηρηθεί λεμφοπενία σε συχνότητα 50-80% και ήπιας έως μέτριας βαρύτητας θρομβοκυτταροπενία, σε συχνότητα 33-80%.
- Έλεγχος ηπατικής λειτουργίας
Σύμφωνα με τις δημοσιευμένες μελέτες, στους νοσηλευθέντες ασθενείς, έχει παρατηρηθεί μέτρια αύξηση των επιπέδων των τρανσαμινασών, σε συχνότητα 61% - 83%.

II. Αποκλεισμός άλλων παθογόνων

Στα πλαίσια της διαφορικής διάγνωσης και του αποκλεισμού άλλων παθογόνων, συνιστώνται οι κάτωθι εξετάσεις:

- Αιμοκαλλιέργειες
- Gram χρώση και καλλιέργεια πτυέλων
- Αναζήτηση αντιγόνων λεγιονέλλας και πνευμονιοκόκκου στα ούρα
- Ορολογικός έλεγχος για μυκόπλασμα και χλαμύδια
- Έλεγχος για άλλους παθογόνους ιούς του αναπνευστικού: αδενοϊούς, αναπνευστικό συγκυτιακό ιός (RSV), ιούς παραγρίπης, κυτταρομεγαλοϊό (CMV) κλπ.

III. Ανίχνευση του ιού της γρίπης Α (H5)

1. ΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ο ιός απεκκρίνεται από το ανώτερο αναπνευστικό και μπορεί να απομονωθεί 3-4 ημέρες από την έναρξη των συμπτωμάτων. Τα μικρά παιδιά μπορεί να αποβάλλουν τον ιό για χρονικό διάστημα πέραν των 5 ημερών.

Προτιμότερο όμως είναι, το δείγμα να ληφθεί μέσα στις πρώτες 48 ώρες από την έναρξη των συμπτωμάτων.

Για την εργαστηριακή διάγνωση της γρίπης των πτηνών, συνίσταται η λήψη **περισσότερων του ενός δειγμάτων από τον ίδιο ασθενή**, σε διαφορετικές ημέρες και από διαφορετικά σημεία του ανώτερου αναπνευστικού.

- Προτιμότερο δείγμα για την ανίχνευση του ιού της γρίπης των πτηνών είναι το:
- **Φαρυγγικό επίχρισμα ή έκπλυμα.**
- Άλλα δείγματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά, κατόπιν συνεννοήσεως με τα Κέντρα Αναφοράς Γρίπης είναι: ρινικό επίχρισμα, ρινοφαρυγγικό έκπλυμα, τραχειακό έκπλυμα, βρογχοκυψελιδικό έκπλυμα, πτύελα.

2. ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΓΡΙΠΗΣ

α) Λήψη φαρυγγικού επιχρίσματος

- Η λήψη του **φαρυγγικού επιχρίσματος** γίνεται με πλαστικό βαμβakoφόρο στυλεό από τον οπισθοφάρυγγα, αποφεύγοντας την γλώσσα.
- Τοποθετείτε τον βαμβakoφόρο στυλεό όσο πιο βαθιά γίνεται στο φάρυγγα του ασθενούς και με κυκλική κίνηση παίρνετε το δείγμα έτσι ώστε να είναι πλούσιο σε κύτταρα.
- Βυθίζετε τον βαμβakoφόρο στυλεό στο φιαλίδιο που περιέχει το υλικό μεταφοράς ιών και κατόπιν σπάζετε τον (πλαστικό) στυλεό στο ύψος του λαιμού του φιαλιδίου.
- Κλείνετε καλά το φιαλίδιο. Συμπληρώνετε στην ετικέτα του φιαλιδίου με στυλό διαρκείας και ευκρινή γράμματα α/ το επώνυμο και όνομα του ασθενούς, β/ την ημερομηνία λήψης του δείγματος και γ/ την Κλινική, Νοσοκομείο, Κέντρο Υγείας, κτλ. Κατόπιν τοποθετείτε το φιαλίδιο σε κοινό ψυγείο, στη συντήρηση (+4°C). Το δείγμα μπορεί να κρατηθεί στο ψυγείο το πολύ έως 3 ημέρες.

β) Λήψη φαρυγγικού εκπλύματος

- Η λήψη του **φαρυγγικού εκπλύματος** γίνεται με το υγρό που υπάρχει στο ειδικό φιαλίδιο που σας έχει σταλεί από το Κέντρο Αναφοράς.
- Ο ασθενής ξεπλένει καλά το στόμα του με νερό.
- Στη συνέχεια κάνει γαργάρα με το υγρό που περιέχει το ειδικό φιαλίδιο.
- Αφού κάνει την γαργάρα φτύνει το υγρό στο ίδιο φιαλίδιο.
- Κλείνετε το φιαλίδιο. Συμπληρώνετε στην ετικέτα του φιαλιδίου με στυλό διαρκείας και ευκρινή γράμματα α/ το επώνυμο και όνομα του ασθενούς, β/ την ημερομηνία λήψης του δείγματος και γ/ την Κλινική, Νοσοκομείο, Κέντρο Υγείας, κτλ.

Κατόπιν τοποθετείτε το φιαλίδιο σε κοινό ψυγείο, στη συντήρηση (+4°C). Το δείγμα μπορεί να κρατηθεί στο ψυγείο το πολύ έως 3 ημέρες.

Για όλους του τύπους δειγμάτων δεν επιτρέπεται η απόψυξη και ψύξη του δείγματος γιατί ο ιός χάνει τη μολυσματικότητά του και επομένως αποτυγχάνει να αναπτυχθεί σε κυτταροκαλλιέργεια.

3. ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΛΙΚΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ ΓΙΑ ΙΟΥΣ ΓΡΙΠΗΣ

Τα υλικά δειγματοληψίας ήτοι τα φιαλίδια με το υλικό μεταφοράς ιών γρίπης και τα φιαλίδια με το υγρό για γαργάρες παρέχονται **δωρεάν** από τα δύο Κέντρα Αναφοράς Γρίπης, Νότιας και Βόρειας Ελλάδας.

Το Κέντρο Αναφοράς Γρίπης Νότιας Ελλάδας παρέχει υλικό μεταφοράς για φαρυγγικό επίχρισμα.

Το Κέντρο Αναφοράς Γρίπης Βόρειας Ελλάδας παρέχει υλικό για γαργάρες που χρησιμοποιείται για δειγματοληψία από ενήλικες και υλικό για φαρυγγικό επίχρισμα που χρησιμοποιείται για δειγματοληψία από παιδιά.

Ανάλογα με την περιοχή στην οποία βρίσκεται το Νοσοκομείο, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για προμήθεια ανάλογων υλικών δειγματοληψίας από το αντίστοιχο Κέντρο Αναφοράς, ούτως ώστε να είναι διαθέσιμα σε περίπτωση εμφάνισης υπόπτου κρούσματος γρίπης των πτηνών.

4. ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ - ΜΕΤΑΦΟΡΑ

- Τα δείγματα συλλέγονται στα φιαλίδια που παρέχονται από τα Κέντρα Αναφοράς Γρίπης.
- Τα φιαλίδια μεταφοράς πρέπει να κλείνονται καλά, ούτως ώστε να μην διαφύγει το υλικό κατά την μεταφορά του δείγματος.
- Στη συνέχεια το φιαλίδιο τοποθετείται σε ειδικό δοχείο μεταφοράς (τριπλό κουτί) για μολυσματικά δείγματα.
- Σε όλα τα δείγματα τοποθετείται ετικέτα, όπου σημειώνονται τα στοιχεία του ασθενούς, η ημερομηνία λήψης του δείγματος και το Νοσοκομείο από το οποίο προέρχεται το δείγμα.
- Τα δείγματα συνοδεύονται **ΠΑΝΤΟΤΕ** από το ειδικό «συνοδευτικό δελτίο αποστολής φαρυγγικού επιχρίσματος/εκπλύματος προς εργαστήριο αναφοράς γρίπης» (όχι τυλιγμένα γύρω από το δείγμα).
- Τα δείγματα αποστέλλονται στα εργαστήρια αναφοράς κατόπιν συνεννόησης.

5. ΒΙΟΑΣΦΑΛΕΙΑ

α) Σε επίπεδο βιοασφάλειας 2 (BSL-2) γίνονται:

- Οι διαγνωστικές εξετάσεις ρουτίνας αίματος – ορού (βασικός εργαστηριακός έλεγχος)
- Η εξέταση ρουτίνας των καλλιιεργειών και άλλων δειγμάτων (αποκλεισμός άλλων παθογόνων)
- Η συσκευασία των δειγμάτων για μεταφορά τους σε άλλα εργαστήρια

β) Σε επίπεδο βιοασφάλειας 3 (BSL-3) γίνονται:

Οι καλλιέργειες των δειγμάτων για απομόνωση και ταυτοποίηση του ιού Α (H5). Οι καλλιέργειες των δειγμάτων γίνονται μόνο στα δύο Κέντρα Αναφοράς Γρίπης (Νότιας και Βόρειας Ελλάδας).

β) Προφυλάξεις κατά την λήψη και τον χειρισμό των δειγμάτων

Κατά την λήψη και τον χειρισμό των δειγμάτων λαμβάνονται τα βασικά μέτρα ασφάλειας ήτοι:

- Προστατευτική μπλούζα μιας χρήσης
- Γάντια μιας χρήσεως
- Προστατευτικά γυαλιά
- Μάσκα (Υψηλής αναπνευστικής προστασίας ή διπλή χειρουργική)

6. ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΑ ΟΠΟΙΑ ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΤΟΥ ΙΟΥ Α (H5)

- **Κέντρο Αναφοράς Γρίπης Νότιας Ελλάδας**
Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ,
Τμήμα Ιολογίας
Δρ. Α. Μεντής
Τηλ. 210-64 78 800
- **Κέντρο Αναφοράς Γρίπης Βόρειας Ελλάδας**
Β΄ Μικροβιολογίας Εργαστήριο Ιατρικό Τμήμα Α.Π.Θ
Καθ. Β. Κυριαζοπούλου-Δαλαϊνά
Τηλ. 2310-99 91 01

8. ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΦΑΡΥΓΓΙΚΟΥ ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΟΣ/ΕΚΠΛΥΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΓΡΙΠΗΣ

Το δελτίο που ακολουθεί, όπως αναφέρεται και ανωτέρω, πρέπει να συνοδεύει πάντοτε τα δείγματα που αποστέλλονται στα Κέντρα Αναφοράς Γρίπης.

7. ΤΑΧΕΙΕΣ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥ ΤΗΣ ΓΡΙΠΗΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Οι ταχείες διαγνωστικές μέθοδοι που διατίθενται στο εμπόριο (Rapid Tests), χρησιμοποιούνται ως μέθοδοι διαλογής για την ανίχνευση ιών γρίπης Α ή Β και δίνουν αποτελέσματα εντός 30 λεπτών. Οι μέθοδοι όμως αυτοί δεν μπορούν να διακρίνουν τους υπότυπους του ιού Α της γρίπης και για τον λόγο αυτό έχουν περιορισμένη αξία για την διάγνωση της γρίπης των πτηνών. Ένας άλλος λόγος που περιορίζει την χρήση τους για την διάγνωση της γρίπης των πτηνών είναι η χαμηλότερη ευαισθησία τους (διάμεση τιμή 70-75%) από αυτήν της καλλιέργειας, που έχει σαν αποτέλεσμα την ανεύρεση ψευδώς αρνητικών αποτελεσμάτων, παρόλο που η ειδικότητά τους είναι υψηλή (διάμεση τιμή 90-95%).

Παρά τους ανωτέρω περιορισμούς, οι ταχείες δοκιμασίες μπορούν να χρησιμεύσουν για την έγκαιρη έναρξη θεραπευτικής αγωγής και εφαρμογή μέτρων πρόληψης της μετάδοσης, στις περιπτώσεις που υπάρχει υποψία ή επιβεβαίωση δραστηριότητας γρίπης πτηνών σε μία χώρα.

Με βάση τα ανωτέρω και δεδομένου ότι στη φάση αυτή δεν υπάρχει δραστηριότητα γρίπης των πτηνών στη χώρα, παρά την διαθεσιμότητα των ταχέων δοκιμασιών, **η συλλογή κλινικών δειγμάτων και η αποστολή τους στα Κέντρα Αναφοράς Γρίπης είναι επιβεβλημένη για την επιβεβαίωση κάθε ύποπτου κρούσματος.**

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή πληροφορία επικοινωνήστε τηλεφωνικά με το Τμήμα Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Παρέμβασης στα τηλέφωνα 210 88 99 075 & 210 - 88 99 043 κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες. Πέραν των εργάσιμων ημερών και ωρών στο τηλέφωνο 210 - 52 12 054.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΡΙΝΟΦΑΡΥΓΓΙΚΟΥ ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΟΣ/ΕΚΠΛΥΜΑΤΟΣ
ΠΡΟΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΓΡΙΠΗΣ
2005-2006

Για πληροφορίες από
Εργαστήρια Αναφοράς:
Νοτ. Ελλάδα: 210-647.8800
Βορ. Ελλάδα: 2310-999.101

Υποκατάστημα

► Γιατρός (αρχικά):

► Δείγμα: Ρινικό επίχρισμα Φαρυγγικό
 Φαρυγγικό επίχρισμα έκπλυμα

► Ημ/νία λήψης
δείγματος: ____/____/____

ΕΒΔ*

Α.Α. ΣΤΟ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ*

ΗΜ/ΝΙΑ ΣΤΟ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ* ____/____/____

Α.Α. ΣΤΟ ΚΕΕΛΠΝΟ
(Αφήστε κενό)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

► Επώνυμο: ► Όνομα:

► Ηλικία: ετών (Σημειώστε ηλικία σε συμπληρωμένα (κλεισμένα) έτη. Εάν ηλικία <1 έτους: σημειώστε "0")

► Φύλο: Άνδρας/αγόρι Γυναίκα/κορίτσι

► Κατοικία: • Νομός: • Πόλη/χωριό:

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

• Ταξίδι ή διαμονή σε περιοχή με δραστηριότητα γρίπης πτηνών; ΟΧΙ ΝΑΙ → Πού, πότε;

• Επαφή με άλλο κρούσμα γρίπης (εποχικής /πτηνών); ΟΧΙ ΝΑΙ → Τι επαφή /σχέση;

• Εκτροφή, πώληση, χειρισμός πουλερικών; ΟΧΙ ΝΑΙ → Τι;

ΚΛΙΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

► Ημ/νία έναρξης συμπτωμάτων: ____/____/____

► Εμβολιασμός για γρίπη κατά τη φετεινή περίοδο (δηλ. από τελευταίο Σεπτέμβριο): ΟΧΙ ΝΑΙ

► Κλινικές εκδηλώσεις:

• Πυρετός ΟΧΙ ΝΑΙ → Μέγιστος πυρετός: °C

• Αιφνίδια έναρξη συμπτ. ΟΧΙ ΝΑΙ • Καταβολή ΟΧΙ ΝΑΙ

• Βήχας ΟΧΙ ΝΑΙ • Κεφαλαλγία ΟΧΙ ΝΑΙ

• Καταρροή ΟΧΙ ΝΑΙ • Μυαλγίες ΟΧΙ ΝΑΙ

• Πονόλαιμος ΟΧΙ ΝΑΙ • Διάρροια ΟΧΙ ΝΑΙ

• Αναπνευστική δυσχέρεια ΟΧΙ ΝΑΙ • Έμετος ΟΧΙ ΝΑΙ

• Επιπεφυκίτιδα ΟΧΙ ΝΑΙ • Κοιλιακό Άλγος ΟΧΙ ΝΑΙ

• Επιπλοκές ΟΧΙ ΝΑΙ
Av ΝΑΙ → Τι/Πότε;

Αφήστε κενά τα παρακάτω

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ Εργ. Αν. Νοτ. Ελλάδα Εργ. Αν. Βορ. Ελλάδα

- Απομόνωση ιού γρίπης; ΟΧΙ ΝΑΙ → Ταυτοποίηση:

- Απομόνωση άλλου ιού; ΟΧΙ ΝΑΙ → Τι;

